

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud. Nina Traciuc)

DECIZIE

30 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător:

Oleg Sternioală

Judecători:

Valeriu Doagă, Iurie Bejenaru

Mariana Pitic, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare,

în cadrul procesului de insolvabilitate intentat în privința Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni,

la cererea depusă de lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2017, prin care a fost admisă parțial cererea depusă de lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei,

c o n s t a ț ă:

La 24 octombrie 2016, Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a depus cerere introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate față de Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, din motivul incapacității de plată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2016, a fost primită spre examinare cererea introductivă depusă de Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, fiind desemnat administrator provizoriu – Donțu Alexei.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2016, a fost admisă cererea introductivă, s-a constatat insolvabilitatea Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, s-a dispus inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea debitorului și s-a desemnat lichidator al debitorului – Donțu Alexei.

La data de 27 iunie 2017, lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei a depus cerere privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere a debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni în persoana administratorului Renkel Marc.

În motivarea cererii a indicat că potrivit datelor de la Camera Înregistrării de Stat Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni este înregistrată în Registrul de Stat la data de 11 ianuarie 1996, administrator statutar fiind Renkel Marc, IDNP xxxxx.

Menționează că în acțiunile administratorului Renkel Marc s-au constatat semne de încălcare a prevederilor art. 248 alin.(1) lit. a), c), f), h) din Legea insolvenței și anume folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal, majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată, nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform art. 14.

Explică că prin continuarea unei activități a debitorului care în mod vădit a fost dus la incapacitate de plată, prin deturnarea activelor întreprinderii, prin ducerea unei contabilități contrare legii și prin neexecutarea obligațiilor de depunere a cererii introductive, administratorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni în procedura falimentului simplificat – Renkel Marc urmează a fi tras la răspundere subsidiară.

Solicită lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni în procedura falimentului simplificat – administrator Renkel Marc și încasarea din contul acestuia a sumei creanțelor conform tabelului de validare în mărime de 182 218, 11 dolari SUA și 162 535, 64 de lei.

La 15 septembrie 2017, lichidatorul Băncii Comerciale „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare – Marcu Silvia a depus cerere, prin care a solicitat atragerea în proces în calitate de intervenient accesoriu a Băncii Comerciale „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2017, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, s-a admis parțial cererea depusă de lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent. S-a încasat din contul administratorului statutar a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Renkel Marc în beneficiul debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni în procedura falimentului simplificat suma creanțelor conform tabelului definitiv al

creanțelor în mărime de 150 000 de dolari SUA, echivalentul în lei RM la momentul executării hotărârii. În rest cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 27 decembrie 2017, Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a declarat recurs și ulterior, la data de 26 aprilie 2018 a depus supliment la recurs, prin care a solicitat admiterea integrală a cererii privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de insolvabilitate nu a luat în considerație că administratorului Renkel Marc îi este imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului.

Relevă că Renkel Marc ca conducător a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni nu a prezentat careva documente justificative de folosire a creditelor bancare în scopurile prevăzute de contractul de credit, întrucât ultimul a folosit creditele acordate de bancă în interese personale. Totodată, ultimul a omis intenționat înaintarea în instanța de insolvabilitate a cererii introductive precum și a comis alte acțiuni care au cauzat daune proprietății debitorului.

Conform art. 8 alin. (1) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Prin prisma acestor prevederi legale, instanța de recurs constată că Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare a declarat recursul în termen.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul înaintat urmează a fi admis, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 1 alin.(4) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Potrivit art. 10 alin. (1), (2) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, intentarea unui proces de insolvabilitate presupune existența unui temei. Temeiul

general de intentare a unui proces de insolvabilitate constă în incapacitatea de plată a debitorului.

Din materialele cauzei rezultă că, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2016 a fost primită spre examinare cererea introductivă depusă de Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, fiind desemnat administrator provizoriu – Donțu Alexei.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2016, a fost admisă cererea introductivă, s-a constatat insolvabilitatea Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, s-a dispus inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea debitorului și s-a desemnat lichidator al debitorului – Donțu Alexei.

Conform art. 5 alin.(5) lit. f) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, una din principalele competențe ale instanței de insolvabilitate în cadrul prezentei legi este tragerea la răspundere a membrilor organelor de conducere care au contribuit la insolvabilitatea debitorului, precum și sesizarea organelor de urmărire penală în legătură cu faptele reprobabile săvârșite de aceștia.

Prin urmare, la 27 iunie 2017, lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei a depus cerere privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere a debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni în persoana administratorului Renkel Marc.

Instanța de insolvabilitate prin hotărârea din 14 decembrie 2017 a admis parțial cererea depusă de lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil. A încasat din contul administratorului statutar a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Renkel Marc în beneficiul debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, în procedura falimentului simplificat suma creanțelor conform tabelului definitiv al creanțelor în mărime de 150 000 de dolari SUA, echivalentul în lei RM la momentul executării hotărârii. În rest a respins cererea ca neîntemeiată

Conform art. 247 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii. Prevederile alin.(1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolvabilitate, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

Potrivit art. 14 alin.(2), (3) din Legea insolvabilității nr.149 din 29 iunie 2012, debitorul este obligat să depună cerere introductivă imediat, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile calendaristice din data survenirii temeiurilor indicate în prezentul

articol la alin.(2) și la art.10 alin.(2). Dacă debitorul nu depune cerere introductivă în cazurile și în termenul prevăzut în prezentul articol, persoana care, în conformitate cu legislația în vigoare, are dreptul de a reprezenta debitorul, asociații cu răspundere nelimitată și lichidatorii debitorului răspund subsidiar în fața creditorilor pentru obligațiile apărute după expirarea termenului prevăzut la alin.(3). Aceste persoane sunt trase la răspundere penală în conformitate cu legea.

Art. 248 alin. (1) al Legii insolvabilității nr.149 din 29 iunie 2012, prevede că, dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului, la cererea administratorului insolvabilității/ lichidatorului instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/ sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvabilitatea prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedeplinirea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art.14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

În speță, s-a constatat că potrivit răspunsului Întreprinderii de Stat „Camera Înregistrării de Stat” din 21 noiembrie 2016, membri ai organelor de conducere ale debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni este Renkel Marc, IDNP 0982710482555- fondator unic și administrator statutar.

Totodată, în urma analizei debitorului s-a stabilit că ultimul nu dispune de bunuri care ar acoperi cheltuielile procesului de insolvabilitate și nici pentru a stinge creanțele creditorilor.

În acest context, Colegiul notează că din tabelul definitiv al creanțelor ale debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni rezultă că au fost înaintate și validate creanțe a 2 creditori, și anume a Băncii Comerciale „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, în mărime de 182 218, 11 dolari SUA și 162 488, 29 de lei și a creditorului Serviciul Fiscal de Stat în sumă totală de 204, 07 lei.

La materialele cauzei, de asemeni au fost anexate și contractele de credit nr. 67-1 din 18 decembrie 1997, nr. 10-1B din 23 aprilie 1997 și nr.06-1B din 2 decembrie 1996, încheiate între Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni și Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, precum și încheierea executorului judecătoresc Zaharescu Olga, prin a fost restituit documentul executoriu nr. 084-463/2014 din 10

martie 2015, din cauza lipsei a bunurilor debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni.

Mai mult ca atât, Colegiul precizează că, procesul de insolvabilitate în privința Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni a fost intentat la cererea introductivă a creditorului Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni și nu la cererea administratorului Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Renkel Marc.

Or, art. 14 alin.(2) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, citat supra, statuează că debitorul era obligat să depună cerere introductivă imediat, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile calendaristice din data survenirii temeiurilor indicate în prezentul articol la alin.(2) și la art.10 alin.(2).

Respectiv, pornind de la dispoziția art. 14 alin.(3) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, se menționează că acțiunile administratorului Renkel Marc întrunesc condițiile pentru tragerea la răspundere subsidiară, deoarece circumstanțele expuse denotă expres că procesul de insolvabilitate nu a fost intentat la cererea debitorului, însă la cererea unui creditor.

Apariția stării de insolvabilitate a debitorului nu poate fi imputabilă decât administratorului Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Renkel Marc, care este și unicul fondator, fapt confirmat prin răspunsul ÎS „Camera Înregistrării de Stat”.

Or, art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilității, prevede că nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art.14, constituie una din acțiuni ce duc la cauzarea insolvabilității în sensul prezentei legi.

Deci, culpa administratorului Renkel Marc se manifestă prin faptul nedepunerii cererii introductive privind intentarea procesului de insolvabilitate precum și imposibilitatea debitorului de a executa integral creanțele scadente.

Astfel, la caz Curtea de Apel Chișinău fiind investită cu judecarea cauzei a admis parțial cererea depusă de lichidatorul Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Donțu Alexei privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvabil. A încasat din contul administratorului statutar a Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni – Renkel Marc în beneficiul debitorului Firma Comercială de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, în procedura falimentului simplificat suma creanțelor conform tabelului definitiv al creanțelor în mărime de 150 000 de dolari SUA, echivalentul în lei RM la momentul executării hotărârii.

Însă, în rest instanța s-a limitat doar la respingerea cererii ca fiind neîntemeiată, fără a da o motivare clară și explicită în acest sens.

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de insolvabilitate în partea respingerii cererii privind încasarea sumei de 32 218, 11 dolari SUA și 162 535, 64 de lei, nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Pentru considerentele descrise, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa hotărârea instanței de insolvabilitate și a remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău ca instanță de insolvabilitate.

La rejudecarea pricinii, instanța de insolvabilitate urmează să țină cont de cele menționate, și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Banca Comercială „Guinea” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2017, în cadrul procesului de insolvență intentat în privința Firmei Comerciale de Producție „Brolin” Societate pe Acțiuni, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Oleg Sternioală

Judecători

Valeriu Doagă

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu